

Kobayashi Ken-Ichiro húsz éve Magyarországon „Magával ragadó dinamikájú ember”

MTI-fotó: Cser István

Mindenki ismeri a mondást: próféta senki nem lehet a saját hazájában. Ha valakire ez igaz, akkor Kobayashi Ken-Ichiora feltétlenül. Bár hazájában is elismert karmester volt, a világhír felé vezető úton akkor indult el, amikor Magyarországra utazott. Eljött és itt maradt, közöttünk. Minél többször jött vissza Magyarországra, annál inkább úgy érezte: hazajött. A zenészek, a közönség befogadta, s hűek maradtak hozzá húsz éven át, mint ahogy ő is hű maradt társaihoz, a lelkes zeneszerető közönséghez, és a zenéhez. Egyszer egy televíziós interjúban azt mondta szelíden: úgy érzi, hogy ő Magyarországról származik, mert amikor nálunk van, itthon érzi magát. Kobayashi, a kiváló karmester most Japánban van, együtt a családjával. De nemsokára újra hazajön, második otthonába, Magyarországra. Addig is elevenítsük fel néhány gondolatban az elmúlt húsz év történéseit.

Először 1974-ben kapott magas „kitüntetést”, amikor átvette a Magyar Rádió és Televízió I. Nemzetközi Karmesterversenyének *első díját*. Négy évvel ezelőtt – hazánk zenei életében szerzett érdemei elismeréséül – a világhírű karmester ötvenedik születésnapján a *Pro Kultúra Hungarica* kitüntetésben részesült. 1986-ban az Állami Hangversenyzenekar művészei vezető karmesterükké, 1992-ben Ferencsik János utódává, fő-zeneigazgatóvá választották; 1994. március 12-én pedig megkapta a *Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje kitüntetést*, amelyet Göncz Árpád köztársasági elnök adott át a Parlament Nándorfehérvár-termében.

Az idei Budapesti Tavasz Fesztiválon, amikor azt kérdezték tőle az újságírók, meddig remélhető az együttműködésük az Állami Hangversenyzenekarral, a világhírű karmester így felelt: *„Addig, amíg kölcsönösen adni tudunk egymásnak. Úgy érzem, egyelőre ez a helyzet. Tudok róla, hogy kiváló külföldi karmesterek huzamosan jól együttműködtek és -működnek magyar zeneművészekkel. Nem hasonlítom magam Egisto Tangóhoz, Failonihoz, Klempererhez, Gardellihez, de talán én is lehetek egy a megtisztelő sorban.”*

Kobayashi Ken-ichiro 1940. április 9-én született a japán *Iwakiban*. Négyéves volt, amikor a zene először megérintette. Döntő élménye volt, amikor kilencévesen meghallgatta *Beethoven IX. szimfóniáját*. Ekkor határozta el, hogy zeneszerző lesz. Tervéhez híven 1964-ben Tokióban, a főiskolán elvégezte a zeneszerzés szakot, 1966-ban pedig felvették karmester szakra. Az első mű, amit huszonhat évesen dirigált: *Mozart Requiemje*. 1970-ben nemzetközi karmesterversenyt nyert Japánban, 1977-ben már a Tokiói Filharmonikusokat vezényelte, s azóta hazája legjelentősebb szimfonikus zenekarainak állandó meghívott vendégkarmestere. Dolgozott és dolgozik a Tokyo Filharmónia Zenekarral, a Tokyo Metropolitan Szimfonikus Zenekarral, a Holland Filharmónia Zenekarral, a Londoni Filharmónia Zenekarral.

A magyar zenével 18 éves korában találkozott először, amikor zeneszerzési tanulmányai során megismerkedett *Bartók és Kodály* muzsikájával. Az 1974-es esztendő sorsdöntő fordulópont az életében. Véletlenül került kezébe akkor a Magyar Televízió karmesterversenyének felhívása. A korhatár 35 év volt. A harmincnégy éves Kobayashi úgy gondolta: talán ez az utolsó lehetőség az életében, hogy elismerést szerezzen a hazáján kívül is. Életében először utazott külföldre – Magyarországra.

A karmesterverseny után Kobayashi csomagolni kezdett, nem akarta megvárni a zsűri döntését. Amikor meghallotta, akkor sem akarta elhinni: megnyerte a versenyt. Ott állt 1974-ben a dobogó legfelső fokán, mellette *Medveczky Ádám és Ondrej Lénárd*. *Breuer János* akkor így jellemezte a japán karmestert: „*Kobayashi Ken-ichiro rendkívüli tünemény. »Néma« karmester, szólni legalábbis nemigen tud zenekarához, hisz éppen csak a számokat, betűket, hangszereket és tempójelzéseket ismeri európai nyelven. De szavakra nincs is szüksége, a zenekar ugyanis tökéletesen megérti gesztusaiból, hogy mit kíván, és aszerint cselekszik... Különleges szerencse, hogy a döntőben a Pastorale szimfónia két első tételét húzta, hisz ezt a lágy, derűs szépséget kevesen tudnák ilyen magával ragadóan felmutatni.*” A Zeneakadémia nagytermében zúgott a taps. *Kobayashi, a győztes hunyorgott, szívére tette kezét, úgy köszönte meg a tapsot. »Olyan boldog vagyok, mint még soha. Nem hiszem, hogy ennél többet elérhetek*” – nyilatkozott.

A karmester ebben tévedett. Néhány héten belül befutott karmester lett Magyarországon; népszerűbb, mint a hazájában. Elindult a világhírnév felé. Kobayashi a verseny után minden évben visszatért Magyarországra. Megismerte zenekarainkat, a muzsikuskok elfogadták munkamódszerét.

Ferencsik János halála után több mint két esztendőn át vezető nélkül működött az Állami Hangversenyzenekar. A válsághelyzetbe került ÁHZ írásban fordult a Művelődési Minisztériumhoz, hogy

Kobayashit szeretnék karmesterüknek. A kérést a minisztérium kedvezően ítélte meg, s elkezdődtek a tárgyalások a japán karnaggal. 1986-ban a zenekar és a karmester – így mondják – egymásra találtak... A döntés után *Friedrich Ádám* kürtművész azt mondta: „*Ez a nap a zenekar születésnapja, újjászületése. Kobayashival új életszakasz kezdődik az ÁHZ történetében. Új zene szólal meg hangszereinken.*” *Friedrich Ádám*nak igaza lett, sikeres turnék sorozatát tudhatja maga mögött a zenekar. 1988-ban Japán, Ausztria, Berlin, 1989-ben NSZK... és sorolhatnánk. Magyarországon is sok felejthetetlen koncertet adtak: *Brahms III., Csajkovszkij IV., Beethoven III. és IX. szimfóniája, Kodály Galántai táncok-ja, Berlioz Fantasztikus szimfóniája, Verdi, Mahler, Mozart, Debussy, Dvorák*. Érdemes felidézni a zenekar 1989-es németországi fellépéseinek két újságg kritikáját.

Nürnbergi Zeitung 1989. január 14.: „... a mahleri robbanásoknál éppen olyan temperamentummal, mint fegyelemmel teli, semmivel sem több, semmivel sem kevesebb; és ahol Mahler zenéje azzal fenyeget, hogy laposan hat, Kobayashi kritikai ellenőrzése alatt tartja azt. Ez a zenész teljes odaadása volt, teljes tudásával és ismeretével; tehát az érzelem és szellem ritka keverékének visszaadása volt ez, amely a Mahler-műveket olyan felkavaróvá teszi – s néhány más interpretátort zátonyra futtat... Az épp úgy intenzív, mint szenzitív Kobayashi Ken-ichiro és az ÁHZ... szép egyensúlyt tartott a paródia és az azonosulás között: egy remekművet mutatott be úgy, hogy csak ritkán sikerül ilyen szépre.”

Emder Zeitung 1989. január 23.: „Ez egyszerűen gigantikus volt!... Ritkán fordul elő, hogy egy zárótaps nem csak két ráadást kényszerít ki, hanem a zenekart még a kivonuláskor is úgy kíséri, hogy végül a publikum ovációjára a dirigens maga is még egyszer megjelenik. Ennek a boldogító koncertélménynek okozója Kobayashi Ken-ichiro volt, aki a zenekar vezető karnagya. Magával ragadó dinamikájú ember, aki zenészeit ellenállhatatlan vitalisáttal és kirobbanó lendülettel vonja saját varázskörébe, és akiből csengő optimumot hoz ki. Úgy tűnt, hogy a zenekarnak éppen annyi élvezetet okozott, mint a közönségnek.”

Az Állami Hangversenyzenekar Kobayashi vezényletével ez év június 11-én ünnepi hangversenyt ad Ferencsik János halálának 10. évfordulója alkalmából.

Összeállította: **Ószy–Tóth Gábor**